

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 lipca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił S. P. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy, powołując się na przepis art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego 60 lat dla mężczyzn, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku ZUS przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 roku okresy: 26 lata i 20 dni ogólnego stażu pracy oraz 9 lat, 9 miesięcy i 22 dni stażu w szczególnych warunkach.

Do pracy w warunkach szczególnych Zakład nie uwzględnił okresu pracy:

- od dnia 1 grudnia 1975 roku do dnia 25 października 1976 roku oraz od dnia 13 listopada 1978 roku do dnia 30 sierpnia 1980 roku w Przedsiębiorstwie (...), ponieważ nie zostało przedłożone świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych;
- od dnia 14 listopada 1980 roku do dnia 30 września 1984 roku w Zakładzie (...), ponieważ dokumentacja archiwalna nie potwierdza, że ubezpieczony był kierowcą samochodu ciężarowego o całkowitej ciężarze pow. 3,5 tony

Odwołanie od powyższej decyzji S. P., wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury.

W uzasadnieniu odwołania skarżący podniósł, że przedłożone świadectwo pracy z (...) wystawione w dniu 2 września 1980 roku potwierdza wykonywanie przez niego pracy stale w pełnym wymiarze czasu pracy, w warunkach szczególnych bowiem w dokumencie dokładnie określono: rodzaj wykonywanej pracy - kierowca samochodu, określono nazwę, markę samochodu ciężarowego, okresy wykonywania pracy i zatrudnienia oraz wymiar czasu pracy. Zdaniem skarżącego również dokumenty dotyczące pracy w (...) V. od dnia 14 listopada 1980 roku do dnia 30 września 1984 roku potwierdzają zatrudnienie jako kierowca samochodu ciężarowego. Dlatego też brak w angażu dopisku kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony nie może powyższych dokumentów dyskwalifikować i prowadzić do przyjęcia, że wykonywana praca nie była pracą w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony S. P. urodził się dnia (...).

Ubezpieczony okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 31 sierpnia 1980 roku był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy. S. P. zajmował następujące stanowiska pracy:

- od dnia 1 września 1972 roku do dnia 21 czerwca 1975 roku - monter - kierowca - uczeń,
- od dnia 22 czerwca 1975 roku do dnia 30 listopada 1975 roku - mechanik napraw pojazdów samochodowych,
- od dnia 1 grudnia 1975 roku do 25 października 1976 roku - mechanik napraw pojazdów samochodowych, kierowca samochodu (...) 555 na stacji obsługi pojazdów,

- od dnia 13 listopada 1978 roku do dnia 30 sierpnia 1980 roku - mechanik napraw pojazdów samochodowych, kierowca samochodu marki S. 66 - pogotowie techniczne.

(świadczenie pracy – k.5, umowa o zatrudnienie robotników młodocianych – k. 89-90, umowa o pracę – k. 92, angaże – k. 93-97, k.109, k.111, k.113, k.115, karta obiegowa zwolnienia – k.112, karty wynagrodzeń k. 118 – 120)

W okresie od dnia 25 października 1976 roku do dnia 14 października 1978 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

(książeczka wojskowa seria (...) nr (...) k. 6)

Ubezpieczony w Przedsiębiorstwie (...) od 1 września 1972 roku wykonywał pracę jako uczeń, przyuczał się do zawodu monter - kierowcy. W tym okresie przez trzy dni w tygodniu uczestniczył w zajęciach szkolnych zaś przez pozostałe trzy dni pracował.

Ubezpieczony ukończył szkołę w dniu 21 czerwca 1975 roku.

Od 22 czerwca 1975 roku, po ukończeniu (...) Szkoły Zawodowej podjął pracę jako mechanik napraw pojazdów samochodowych.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min. 00:03:44 - 00:19:17, zeznania świadka P. J. protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:33:20 - 00:38:24)

Ubezpieczony wykonywał pracę na stacji obsługi samochodów, a od lipca 1975 roku podjął pracę, jako kierowca samochodu ciężarowego marki (...) oraz jako mechanik samochodowy w kanałach naprawiając samochody powyżej 3,5 tony.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min.00:03:44 - 00:19:17, zeznania świadków: Z. S. min.00:27:56 - 00:33:20 i P. J. min. 00:33:20 - 00:38:24 protokół z 17.01.2018 r.)

Po odbyciu służby wojskowej ubezpieczony wrócił do pracy na stacji obsługi samochodów, gdzie zaproponowano mu stanowisko mechanika i kierowcy samochodu.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min. 00:03:44 - 00:19:17, zeznania świadka Z. S. min. 00:27:56 - 00:33:20 protokół z 17.01.2018 r.)

Jako mechanik napraw ubezpieczony wykonywał naprawy samochodów w kanałach remontowych oraz poza kanałem remontowym. Ubezpieczony naprawiał samochody ciężarowe marki (...), S., (...), JELCZ.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min. 00:03:44 - 00:19:17, zeznania świadka Z. S. min. 00:27:56 - 00:33:20 protokół z 17.01.2018 r.)

Ubezpieczony rozpoczynał pracę od godziny 6.00 i przez pierwsze trzy godziny wykonywał prace w kanale remontowym. Od godziny 9.00, gdy były zgłaszane pierwsze awarie, ubezpieczony wyjeżdżał naprawiać samochody do miejsca awarii.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min. 00:03:44 - 00:19:17)

W przypadku, gdy samochód uległ awarii w trasie ubezpieczony wyjeżdżał z zakładu celem naprawy samochodu. Jeżeli konieczna była wymiana koła ubezpieczony wymieniał je z pomocą kierowcy na miejscu, a w przypadku poważniejszej awarii samochód był holowany do bazy, gdzie naprawy dokonywał mechanik. Po naprawie samochodu ubezpieczony dokonywał jazdy próbnej.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min. 00:03:44 - 00:19:17, zeznania świadka Z. S. min. 00:27:56 - 00:33:20 protokół z 17.01.2018 r.)

Jeśli natomiast nie było zlecenia na wyjazd do awarii to ubezpieczony wykonywał czynności w kanale naprawczym. Do obowiązków ubezpieczonego należała wymiana i naprawa resorów, układów wydechowych, układów napędowych, naprawa skrzyni biegów, mostów).

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min. 00:03:44 - 00:19:17, zeznania świadka Z. S. min. 00:27:56 - 00:33:20 protokół z 17.01.2018 r.)

W Przedsiębiorstwie (...) było 9 kanałów remontowych i miały około 12 metrów długości. Kanały były nieogrzewane.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min. 00:54:23- 00:57:57 w zw. z min. 00:03:44 - 00:19:17, zeznania świadków: Z. S. min. 00:27:56 - 00:33:20 i P. J. min. 00:33:20 - 00:38:24 protokół z 17.01.2018 r.)

Przedsiębiorstwo (...) w Ł., nie wystawiło ubezpieczonemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W wystawionym przez pracodawcę, w dniu 2 września 1980 roku świadectwie pracy wskazano, że ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, od dnia 1 września 1972 roku do dnia 31 sierpnia 1980 roku, zajmując następujące stanowiska: mechanik pojazdów samochodowych od 1975 roku do 30 listopada 1975 roku, kierowca samochodu (...) od dnia 1 grudnia 1975 roku do dnia 25 października 1976 roku i kierowca samochodu S. (...) od dnia 13 listopada 1979 roku do 30 sierpnia 1980 roku.

(świadectwo pracy z dnia 2 września 1980 k. 5)

W okresie od dnia 14 listopada 1980 roku do dnia 31 października 1994 roku ubezpieczony pracował w Zakładzie (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu marki S..

(umowa o pracę – k. 17, świadectwo pracy – k.10, angaże – k. 15, k.16, karta obiegowa – k. 51, karty zasiłkowe i wynagrodzeń – k. 70 – 84)

Zakłady (...) w Ł. zawierały z S. P. umowy o wykonywanie dodatkowych czynności spedycyjnych nie wchodzących w normalny zakres obowiązków kierowcy od dnia 14 listopada 1980 roku, od dnia 1 listopada 1981 roku i od dnia 1 lipca 1982 roku.

Zgodnie z postanowieniami ww. umów do obowiązków ubezpieczonego należał:

- 1) załadunek i rozładunek towarów,
- 2) rozliczenie się z powierzonego towaru,
- 3) odbiór towaru połączony ze sprawdzeniem ilości sztuk,
- 4) dostarczenie za pokwitowaniem ładunku odbiorcy,
- 5) udział w sporządzaniu protokółów w razie stwierdzenia braków lub szkód w przesyłce.
- 6) prawidłowe dowiezienie towarów od miejsca pobrania do miejsca zdania - sprawdzenie, czy środek transportu nadaje się do przewozu towaru danego rodzaju, prawidłowe rozmieszczenie towaru oraz jego zabezpieczenie przed utratą, uszkodzeniem czy obniżeniem wartości w czasie transportu wskutek zamoczenia, zabrudzenia,
- 7) nadzór i odpowiedzialność na ładunkiem od miejsca odbioru do miejsca zdania.

(umowy – k. 7- 9 odwrot)

Od dnia 1 października 1984 roku powierzono ubezpieczonemu obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

(angaż z dnia 22 października 1984 roku – k. 15)

W Zakładzie (...) w Ł. ubezpieczony pracował, jako kierowca samochodu ciężarowego. Jeździł S. C. ciągnikiem siodłowym z naczepą, a od 1985 roku jeździł samochodem S. (...) z naczepą 10 ton.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min.00:54:23- 00:57:57 w zw. z min.00:19:17 - 00:25:35, zeznania świadków J. C. min. 00:38:24 -00:44:22, M. D. min. 00:44:22 - 00:48:58, K. S. min. 00:48:58 - 00:52:04 protokół z 17.01.2018 r.)

Do obowiązków S. P. należało przewożenie tkanin oraz materiałów do produkcji. Wnioskodawca jeździł po Ł. i Polsce.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min.00:54:23- 00:57:57 w zw. z min.00:19:17 - 00:25:35)

Ubezpieczony miał zawarte z pracodawcą umowy spedycyjne na świadczenie dodatkowych czynności, które dotyczyły załadunku i rozładunku. Jednak S. P. nie wykonywał tych czynności osobiście, ale przydzielony przez pracodawcę konwojent, którego pracę ubezpieczony nadzorował. Ubezpieczony był zobowiązany sprawdzić towar, odebrać od magazyniera, powiedzieć gdzie załadować, jak prawidłowo ułożyć, zabezpieczyć i przymocować towar, aby się nie przesunął, ustalić jak najbardziej optymalną trasę. Po załadowaniu odbierał od magazyniera listy przewozowe i wyjeżdżał w trasę. Gdy dojechał do miejsca docelowego czyli hurtowni to podnosił klapy, a pracownicy hurtowni zabierali towar.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min.00:54:23- 00:57:57 w zw. z min.00:19:17 - 00:25:35, zeznania świadków J. C. min. 00:38:24 -00:44:22, K. S. min. 00:48:58 - 00:52:04 protokół z 17.01.2018 r.)

Obowiązkiem kierowcy było utrzymanie samochodu w ciągłej gotowości. Kierowca wymieniał koła, uzupełniał olej i mył samochód.

(zeznania ubezpieczonego protokół z dnia 17.01.2018 r. min.00:54:23- 00:57:57 w zw. z min.00:19:17 - 00:25:35, zeznania świadków J. C. min. 00:38:24 -00:44:22, M. D. min. 00:44:22 - 00:48:58, K. S. min. 00:48:58 - 00:52:04 protokół z 17.01.2018 r.)

Zakłady (...) w Ł., nie wystawiły ubezpieczonemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W wystawionym przez pracodawcę, w dniu 31 października 1994 roku świadectwie pracy wskazano, że S. P. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, od dnia 14 listopada 1980 roku do dnia 31 października 1994 roku, zajmując ostatnio stanowisko kierowcy.

(świadectwo pracy z dnia 31 października 1994 roku k. 10)

Ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada staż pracy wynoszący 25 lat, okresów składkowych i nieskładkowych.

(okoliczność niesporna)

W dniu 23 czerwca 2017 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę. Ubezpieczony złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku Otwartego Funduszu Emerytalnego na dochody budżetu państwa.

(wniosek z dnia 23 czerwca 2017 roku k. 1 - 6 akta ZUS)

Zaskarżoną decyzją z dnia 24 lipca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 23 czerwca 2017 roku odmówił wnioskodawcy S. P. prawa do emerytury.

(decyzja z dnia 24 lipca 2017 roku k. 59 - 60 akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentacji osobowej ze spornego okresu pracy ubezpieczonego, jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań ubezpieczonego oraz świadków Z. S. i P. J. zatrudnionych w Przedsiębiorstwie (...) a ponadto świadków J. C., M. D. i K. S. zatrudnionych w Zakładach (...) w Ł., pracujących z ubezpieczonym w spornych okresach, a zatem posiadających wiedzę odnośnie charakteru zatrudnienia i rodzaju wykonywanych przez ubezpieczonego czynności.

Zgromadzone dokumenty, zeznania ubezpieczonego oraz zeznania świadków nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności. Zeznania te są spójne, logiczne, wiarygodne i znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, stanowiąc tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Żadna ze stron nie kwestionowała wiarygodności zebranej w toku postępowania dowodowego dokumentacji osobowej dotyczącej ubezpieczonego.

Sąd zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, odwołanie S. P. nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 roku, poz.1383) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści art.184 ust.2 ww. ustawy, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 roku, emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Prawo do emerytury na podstawie art.184 ww. ustawy przysługuje ubezpieczonemu, który na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czy wykonywał inną pracę i czy pozostawał w zatrudnieniu.

Z treści przepisu art.32 ww. ustawy wynika, że możliwe jest wcześniejsze przejście na emeryturę przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie art.32 ust.4 ww. ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust.1 rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie którym osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy (w rozumieniu art.32 ust.4 ww. ustawy) należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz.43), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ww. ustawę o emeryturach i rentach, a więc co do wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust.2 i ust.3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku, III ZP 30/01 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, II UK 31/09).

Zgodnie z treścią §3 i 4 ww. rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W wykazie tym do pracy w szczególnych warunkach zostały zaliczone prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (Dział VIII poz. 2).

Należy także wskazać, iż prawo do emerytury przewidziane w art.184 w związku z art.32 ustawy emerytalnej ma charakter wyjątkowy, jest odstępstwem od ogólnej reguły dotyczącej warunków przechodzenia na emeryturę, a zatem właściwe przepisy muszą być wykładane w sposób ścisły. Niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca, prowadząca w konsekwencji do wypaczenia idei, że emerytura w wieku wcześniejszym jest wynikiem pracy w obciążających dla zdrowia warunkach. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. Istotnym warunkiem przyznania świadczenia z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jest stwierdzenie w ramach pełnego wymiaru czasu pracy oddziaływania szkodliwych warunków na organizm pracownika. R. legis instytucji przewidzianej w art.32 ww. ustawy o emeryturach i rentach opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni.

Stosownie zaś do treści §2 ust.1 ww. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl §2 ust.2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Regulacja §2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków (uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 roku, III UZP 5/85, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 roku III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 roku, II UKN 446/99,). Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 roku, II UKN 440/97).

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, sygn. II UKN 598/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 roku sygn. I PK 194/08). Nie jest natomiast dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach

dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r. sygn. II UK 306/07).

Postępowanie w niniejszej sprawie sprowadziło się do rozstrzygnięcia czy okresy pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) od dnia 1 grudnia 1975 roku do dnia 25 października 1976 roku oraz od dnia 13 listopada 1978 roku do dnia 30 sierpnia 1980 roku a także w Zakładach (...) od dnia 14 listopada 1980 roku do dnia 30 września 1984 roku były okresami pracy w warunkach szczególnych.

W wykazie A stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia w Dziale VII pod pozycją 2 do prac w szczególnych warunkach zostały zaliczone prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, że ubezpieczony w spornych okresach jedynie od dnia 14 listopada 1980 roku do dnia 30 września 1984 roku podczas zatrudnienia w Zakładach (...) wykonywał obowiązki pracownicze w szczególnych warunkach. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w okresie tym wykonywał on prace kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego świadkowie jednoznacznie potwierdzili, że ubezpieczony jeździł wyłącznie samochodami o ładowności powyżej 3,5 tony typu S. (...) ciągnikiem siodłowym z naczepą, zaś od 1985 roku jeździł samochodem S. (...) z naczepą 10 ton. Do obowiązków S. P. należało przewożenie tkanin oraz materiałów do produkcji po terenie Ł. oraz po kraju. Wprowadzie ubezpieczony miał zawarte z pracodawcą umowy spedycyjne na świadczenie dodatkowych czynności, które dotyczyły załadunku i rozładunku, jednak nie wykonywał tych czynności osobiście, ale przydzielony przez pracodawcę konwojent, którego pracę ubezpieczony jedynie nadzorował. Ubezpieczony był natomiast zobowiązany sprawdzić towar, odebrać od magazyniera, powiedzieć gdzie załadować, jak prawidłowo ułożyć, zabezpieczyć i przymocować towar, aby się nie przesunął, ustalić jak najbardziej optymalną trasę. Po załadowaniu odbierał od magazyniera listy przewozowe i wyjeżdżał w trasę. Gdy dojechał do miejsca docelowego czyli hurtowni to podnosił klapy a pracownicy hurtowni zabierali towar. Były to typowe obowiązki kierowcy. Zwrócić należy uwagę, że ubezpieczony miał za zadanie dbania o samochód. Czynności te wykonywał w zależności od potrzeby, a nie w sposób stały. W tych okolicznościach zdaniem Sądu ubezpieczony w tym zakładzie wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Ubezpieczony wykonywał pracę w Zakładach (...), należnych do działu przemysłu lekkiego. Natomiast praca kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony jako praca w szczególnych warunkach została wymieniona w Dziale VIII zatytułowanym „Prace w transporcie i łączności”. Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się co do znaczenia przyporządkowania danego rodzaju pracy do określonej branży. Wskazywał, że wyodrębnienie prac kwalifikujących do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym ma charakter stanowiskowo – branżowy. Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 roku, III UK 174/10, z dnia 3 czerwca 2008 roku, I UK 381/07, z dnia 19 maja 2011 r. III UK 174/10). Sąd Najwyższy uznawał także, że w szczególnych okolicznościach sprawy zasada ta nie będzie miała zastosowania. Może się bowiem zdarzyć, że zakład pracy podległy określonemu ministrowi wykonuje także zadania całkowicie odpowiadające innemu działowi gospodarki, leżącemu w sferze zainteresowania innego ministra (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 roku, I UK 337/13, z dnia 2 czerwca 2008 roku, I UK 381/07, dnia 25 marca 2014 roku, I UK 337/13). Chodzi więc o to, że w przypadku dużych, rozbudowanych przedsiębiorstw, nie jest uzasadnione dokonywanie oceny konkretnej pracy przez pryzmat wyłącznie głównej (wiodącej) działalności tego przedsiębiorstwa, ale konieczne jest odniesienie się do poszczególnych rodzajów działalności prowadzonych przez oddziały tego przedsiębiorstwa, które mogą odpowiadać innej branży.

Niewątpliwie ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy przewożąc towary i materiały przedsiębiorstwa. Prace te wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywana przez ubezpieczonego Zakładach (...) praca kierowcy samochodu ciężarowego jest pracą w szczególnych warunkach.

W odniesieniu zaś do pozostałego spornego okresu zatrudnienia to jest: od dnia 1 grudnia 1975 roku do dnia 25 października 1976 roku oraz od dnia 13 listopada 1978 roku do dnia 30 sierpnia 1980 roku w Przedsiębiorstwie (...) brak było podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Z dokumentacji osobowej ubezpieczonego wynika, iż w spornym okresie zarówno przed odbyciem służby wojskowej jak i po jej zakończeniu ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego oraz mechanika. Jednak pomimo tak określonego stanowiska pracy S. P. wykonywał głównie czynności mechanika, zarówno w kanale jak i poza kanałem. Do prac wykonywanych przez S. P. poza kanałem remontowym należała przede wszystkim obsługa awarii samochodów poza terenem zakładu. Jeżeli było uszkodzenie było niewielkie (wymiana koła) to naprawa była na miejscu, a gdy było poważniejsze to samochód był holowany na bazę, gdzie naprawy dokonywał mechanik. Po naprawie samochodu ubezpieczony wykonywał jazdy próbne. Były to zazwyczaj samochody marki : (...), T., J., Stary. Jeśli nie było zlecenia na wyjazd do awarii to ubezpieczony wykonywał czynności w kanale remontowym gdzie naprawiał resory, układy wydechowe, napędowe, skrzynie biegów, mosty. Zatem pracą kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony ubezpieczony wykonywał w niewielkim zakresie natomiast jako mechanik pracował zarówno w kanale remontowym jak i poza nim.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na zaliczenie pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) do pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A stanowiącym załącznik do ww. Rozporządzenia do pracy w szczególnych warunkach w dziale XIV zaliczone zostały prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Ustawodawca doprecyzował, że pracą w szczególnych warunkach jest wyłącznie praca mechaników napraw pojazdów samochodowych zatrudnionych w kanałach remontowych.

Zakres obowiązków faktycznie wykonywanych przez ubezpieczonego również nie uprawnia do zaliczenia spornego okresu jako pracy w szczególnych warunkach. Z zeznań świadków, którzy pracowali z ubezpieczonym wynika, że S. P. część prac wykonywał w kanale remontowym zaś część poza kanałem. Do obowiązków ubezpieczonego należała również naprawa samochodów poza zakładem, w miejscu awarii. Tylko gdy nie było konieczności wyjazdu ubezpieczony pracował w kanale remontowym. Naprawiał wówczas resory, układy wydechowe, napędowe, skrzynie biegów, mosty.

Natomiast, po godzinie 9:00 były już zgłaszane awarie i ubezpieczony w ramach zakresu obowiązków wyjeżdżał poza zakład i usuwał awarie samochodów na miejscu. Powyższe wyklucza zatem, by ubezpieczony w sposób ciągły i stały wykonywał prace w kanale remontowym, skoro pewne zadania wykonywał poza kanałem. Istotnym jest to, że ubezpieczony jednak nie wykonywał w sposób stały jedynie czynności mechanika w kanale remontowym, ale również czynności poza tym kanałem.

Dlatego też nie było możliwe uznanie - nawet przy pominięciu nazwy stanowiska - że świadczona we wskazanym okresie praca była pracą w szczególnych warunkach.

W odniesieniu do odbywanej przez ubezpieczonego, w trakcie pracy w ww. zakładzie pracy, zasadniczej służby wojskowej, wskazać należy, iż okres ten nie może zostać zaliczony do pracy w warunkach szczególnych.

Z treści przepisu art.106 ust.1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony, jak i z §2 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. nr 44, poz.318 ze zm.) - w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej, wynikał ciężący na zakładzie pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby wojskowej, obowiązek niezwłocznego zatrudnienia go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym pod względem rodzaju

pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy. Z powyższych uregulowań nie wynika, aby warunkiem zachowania uprawnień w nich przewidzianych było podjęcie pracy na tym samym stanowisku czy też w tym samym zakładzie pracy, co przed powołaniem do służby wojskowej. Obowiązek zatrudnienia żołnierza na stanowisku poprzednio zajmowanym równorzędnym lub zgodnym z nowo uzyskanymi kwalifikacjami dotyczył zakładu pracy, nie zaś żołnierza zgłaszającego powrót do pracy po odbyciu służby wojskowej. Natomiast szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia zostały uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczegółowych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. nr 44, poz.318 ze zm.). Zgodnie z treścią §5 ust.1 ww. rozporządzenia (w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 marca 1975 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych uprawnień żołnierzy i ich rodzin, Dz. U. nr 10, poz.61, obowiązującym od dnia 4 kwietnia 1975 roku) żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w §2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Stosownie do treści §2 ust.1 ww. rozporządzenia zakład pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby wojskowej, jest obowiązany niezwłocznie zatrudnić go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy. Oznacza to, że w powyższych okolicznościach taki okres służby wojskowej jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art.6 ust.1 punkt 4 ustawy o emeryturach i rentach, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu §3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż przed powołaniem do służby wojskowej ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach. Po zakończeniu służby wojskowej powrócił do tego samego zakładu, ale na stanowisko na którym nie były wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Okres ten nie podlega zatem zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach.

Należy także wskazać, iż okres nauki w szkole od dnia 1 września 1972 roku do dnia 21 czerwca 1975 roku nie stanowi okresu pracy w szczególnych warunkach, albowiem ubezpieczony w tym okresie nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w stałe i pełnym wymiarze czasu pracy.

Nadto nie ma podstaw do odliczenia z okresu pracy w Zakładach (...) okresów nieskładkowych, bowiem do obliczenia stażu pracy w warunkach szczególnych stosuje się przepisy obowiązujące 1 stycznia 1999 roku, co wprost wynika z treści art.184 ust.1 punkt 1 ww. ustawy. O tym, jakie okresy pracy zalicza się do pracy w szczególnych warunkach, stanowi art.32 ww. ustawy. Od 1 lipca 2004 roku do art.32 ww. ustawy został dodany ust.1a, zgodnie z treścią którego przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się m.in. okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zmiana brzmienia art.32 ww. ustawy nie dotyczy jednak sposobu obliczania stażu pracy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art.184 ustawy, w stosunku do których staż pracy w szczególnych warunkach ustala się na dzień 1 stycznia 1999 roku według przepisów dotychczasowych, a zatem w ich brzmieniu w dniu 1 stycznia 1999 roku. W tej dacie art.32 ustawy nie zawierał zapisu o nieuwzględnianiu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Z tych względów okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego przypadające w trakcie wykonywania pracy w szczególnych warunkach podlegają zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonym ubiegającym się o emeryturę na podstawie art.184 ustawy także, gdy przypadają one po dniu 14 listopada 1991 roku. Z ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego (wyroki z dnia 23 kwietnia 2010 roku, II UK 313/09, z dnia 7 lutego 2006 roku, I UK 154/05, z dnia 13 lipca 2011 roku, I UK 12/11) wynika, iż wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 roku okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonego w art.184 ustawy wyklucza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu

wieku emerytalnego według zasad wynikających z art.32 ust.1a ustawy. Pogląd ten został wyrażony także przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 25 czerwca 2014 roku (III AUa 1345/14)

Zatem do stażu pracy ubezpieczonego należy doliczyć okres pobierania zasiłku chorobowego przypadający po 14 listopada 1991 roku w wymiarze 5 miesięcy i 9 dni. Okres ten przypadał w czasie wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w Zakładach (...) w Ł., okresu niespornego między stronami jako okresu pracy w szczególnych warunkach.

Reasumując do uwzględnionego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych stażu pracy ubezpieczonego w Zakładach (...) od 1 października 1984 roku do 31 października 1994 roku (9 lat 9 miesięcy i 22 dni) należy doliczyć okresy niewykonywania pracy przypadające po 14 listopada 1991 roku, za które otrzymał świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w łącznym wymiarze 5 miesięcy i 9 dni oraz okres zatrudnienia od 14 listopada 1980 roku do 30 września 1984 roku (3 lata 10 miesięcy i 16 dni). Okres ten nie daje podstaw do przyznania prawa do emerytury, na podstawie art.184 ust.1 ww. ustawy o emeryturach i rentach.

Uznać zatem należy, że S. P. nie spełniła jednego z wymaganych przez ustawodawcę warunków do uzyskania prawa do emerytury określonych na mocy art.184 ww. ustawy o emeryturach i rentach, to jest nie posiada wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach w ilości 15 lat.

Mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie S. P., jako niezasadne, uznając tym samym prawidłowość wydanej w dniu 24 lipca 2017 roku decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł..

(E.W.)

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć ubezpieczonemu, pouczając go o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.

5 lutego 2018 roku